

A biztosítók könyvvizsgálatának specialitásai

 ERNST & YOUNG
Quality In Everything We Do

Farkas Zoltán – senior manager

Ernst & Young

„Az előadás tartalma és a hozzátartozó dokumentáció általános jellegű és nem tekinthető számviteli vagy egyéb tanácsadásnak.”

Tartalom

- A legfontosabb vonatkozó szabályok
 - Magyar Nemzeti könyvvizsgálati Standardok
 - Releváns standardok állásfoglalások
 - Mit jelent ez a gyakorlatban?
- A biztosítók működésének sajátosságai
 - A biztosítások csoportosítása
 - Életbiztosítások
 - Nem-életbiztosítások
- Gyakorlati kérdések
 - A biztosítók könyvvizsgálatának specialitásai
 - Könyvvizsgáló válasza
 - Gyakorlati problémák
- Összegzés

A legfontosabb vonatkozó szabályok

Magyar Nemzeti Könyvvizsgálati Standardok I.

- ▶ Mind nemzetközi szinten, mind idehaza a könyvvizsgálattal kapcsolatos elvárások és iránymutatások a nemzetközi illetve a hazai könyvvizsgálati standardokban találhatóak.
- ▶ A hazai könyvvizsgálati standardok a nemzetközi standardok honosításával jöttek létre 2001-ben
- ▶ A nemzetközi standardok változásait a magyar standardok követik, így a kettő eltekintve esetleges jogszabályi kötöttségektől, megegyezik

Magyar Nemzeti Könyvvizsgálati Standardok II.

- ▶ A könyvvizsgálóknak a honosított Nemzetközi Könyvvizsgálati Standardokat olyan alapelveknek kell tekinteniük, amelyeket munkavégzésük során követni kell. A Standardok alkalmazásának pontos módjáról a könyvvizsgálónak mindig az adott helyzet figyelembe vételével, illetve saját szakmai megítélése alapján kell döntenie.

Releváns standardok

Bár a standardok többsége érinti a témánkat az alábbiakat szeretném kiemelni:

- ▶ 200 - A pénzügyi kimutatások könyvvizsgálatának célja és általános alapelvei
- ▶ 300 - A pénzügyi kimutatások könyvvizsgálatának tervezése
- ▶ 315 - A gazdálkodó és környezetének megismerése, valamint a lényeges hibás állítás kockázatának felmérése
- ▶ 330 - A könyvvizsgáló által a becsült kockázatokra adott válaszként alkalmazott eljárások

A Könyvvizsgálat célja – 200

„ A pénzügyi kimutatások könyvvizsgálatának célja, hogy képessé tegye a könyvvizsgálót azon véleményének megformálására, hogy a pénzügyi kimutatásokat minden lényeges szempontból a vonatkozó pénzügyi beszámolási alapelveknek megfelelően készítették-e el.„

A könyvvizsgálat tehát nem abszolút csak egyfajta magas fokú bizonyosságot szolgáltat, amely figyelembe véve a könyvvizsgáló lehetőségeit érthető.

Könyvvizsgálati kockázat

- ▶ A könyvvizsgálati kockázat = eredendő kockázat*ellenőrzési kockázat*feltárási kockázat
- ▶ A fentiek közül a könyvvizsgáló feltárási kockázatot tudja befolyásolni és annak érdekében, hogy a teljes könyvvizsgálati kockázat állandó legyen felfedési kockázat révén az audit tesztheinek a mélységét tudja változtatni.

A könyvvizsgálat tervezése – 300

- ▶ „A könyvvizsgálónak úgy kell megterveznie a könyvvizsgálati munkát, hogy azt hatékonyan el tudja végezni.”
- ▶ A fentiek különösen fontosak a biztosítók könyvvizsgálatakor.

Gazdálkodó megismerése

/kockázat felmérés – 315

„A könyvvizsgálónak meg kell ismernie a gazdálkodót és annak környezetét – a belső ellenőrzést is beleértve – olyan mértékben, amely elegendő ahhoz, hogy azonosítsa és felmérje a pénzügyi kimutatások akár csalásból, akár hibából eredő lényeges hibás állításainak kockázatait, továbbá elegendő ahhoz, hogy a további könyvvizsgálati eljárásokat megtervezze és végrehajtsa.”

„Közvetlen kapcsolat van a gazdálkodó céljai és azon kontrollok között, amelyeket a gazdálkodó abból a célból vezet be, hogy megfelelő bizonyosságot szolgáltatassanak a célok eléréséről. A gazdálkodó céljai és így kontrolljai is, a pénzügyi beszámoló-készítésre, a működésre és a megfelelésre vonatkoznak; a könyvvizsgáló kockázatbecslése szempontjából azonban nem mindegyik releváns ezek közül a célok és kontrollok közül.”

Gazdálkodó megismerése

/kockázat felmérés – 315

„A könyvvizsgálónak meg kell ismernie a gazdálkodónak a pénzügyi beszámolási célok szempontjából releváns üzleti kockázatok azonosítására, valamint az ilyen kockázatok kezelését célzó intézkedésekkel kapcsolatos döntések meghozatalára vonatkozó folyamatát és annak eredményeit. „

„A könyvvizsgáló kérdéseket tesz fel a vezetés által azonosított üzleti kockázatokról, és mérlegeli, hogy azok eredményezhetnek-e lényeges hibás állítást. A könyvvizsgálat során a könyvvizsgáló lényeges hibás állítás olyan kockázatát is azonosíthatja, amelyet a vezetés nem azonosított.”

Gazdálkodó megismerése

/kockázat felmérés – 315

- ▶ „A könyvvizsgálónak azonosítania kell és fel kell mérnie a lényeges hibás állítások kockázatát a pénzügyi kimutatások szintjén, valamint az állítás szintjén az ügyletcsoportok, számlaegyenlegek és közzétételek tekintetében.”
- ▶ „A könyvvizsgálónak értékelnie kell a gazdálkodó ellenőrzési rendszereinek a kialakítását, és meg kell állapítania, hogy bevezették-e azokat, beleértve a vonatkozó ellenőrzési tevékenységeket is azon kockázatok tekintetében, amelyeknél a könyvvizsgáló megítélése szerint nem lehetséges vagy nem megvalósítható az állítás szintjén felmerülő lényeges hibás állítás kockázatának elfogadhatóan alacsony szintre történő csökkentése egy olyan könyvvizsgálati bizonyítékkal, amelyet csupán alapvető vizsgálati eljárásokkal szereztek be.”

Kockázatokra adott válaszok/eljárások – 330

- ▶ „Ha a könyvvizsgálónak az állítás szintjén felmerülő lényeges hibás állítások kockázataira vonatkozó becslése tartalmaz egy, az ellenőrzések hatékony működésére vonatkozó várakozást, akkor ellenőrzések teszteléseit kell végrehajtania ahhoz, hogy elegendő és megfelelő könyvvizsgálati bizonyítékot szerezzen arról, hogy az ellenőrzések hatékonyan működtek a vizsgált időszak megfelelő időpontjaiban.”
- ▶ „Ha a könyvvizsgáló megállapította, hogy nem lehetséges vagy nem kivitelezhető az állítás szintjén felmerülő lényeges hibás állítás kockázatának egy elfogadhatóan alacsony szintre történő csökkentése olyan könyvvizsgálati bizonyítékkal, amelyet kizárólag alapvető vizsgálati eljárások során szereztek be, akkor a könyvvizsgálónak tesztelnie kell a kapcsolódó ellenőrzéseket ahhoz, hogy könyvvizsgálati bizonyítékot szerezzen be azok működési hatékonyságáról.”

Mit jelent ez a gyakorlatban?

Gyakorlati alkalmazás I.

- ▶ A könyvvizsgálónak meg kell ismernie a gazdálkodót, és meg kell határozni a könyvvizsgálati kockázatokat,
- ▶ Meg kell határozni a lényegességi küszöböt,
- ▶ Meg kell határozni a kockázatos területeket, és az ahhoz tartozó számlákat,
- ▶ A kijelölt számlák esetében meg kell ismerni a számlára ható folyamatokat

Gyakorlati alkalmazás II.

- ▶ A folyamatok megismerése után meg kell keresni a lényeges hibás állításokhoz vezető kérdéseket,
- ▶ Meg kell határozni a fenti kérdéseket válaszoló kontrolokat amelyeket a gazdálkodó használ,
- ▶ Meg kell előzetesen határozni a kontrollok hatékonyságát,
- ▶ Előzetesen hatékonnak ítélt kontrollok esetén tesztelés tervezése

Gyakorlati alkalmazás III.

- ▶ A kontroll tesztek időzítésének, mintaszámának meghatározása
- ▶ A kontroll tesztek esetleges rotálásának meghatározása
- ▶ Tesztek kiértékelése, és ez alapján a szubsztantív tesztek meghatározása
- ▶ A fentiek teljes körű dokumentálása

Gyakorlati alkalmazás - összefoglalás

- ▶ Dokumentálni kell a rendszer felmérését minden jelentős számlára ható jelentős folyamatra,
- ▶ Minden jelentős számlához meg kell keresni minden lényeges hibás állításhoz vezető kérdéseket,
- ▶ Meg kell keresni a kérdésre adott választ (gazdálkodó által működtetett kontrollt),
- ▶ El kell dönteni, hogy a kontrollt teszteljük-e (várhatóan hatékony-e),
- ▶ Tesztelési minta nagysága és lefedett időszak meghatározása,
- ▶ Tesztelés kiértékelése

Az IT környezet hatása a fentiekre I.

- ▶ A biztosítók esetében különösen igaz, hogy a legtöbb folyamat bonyolult IT rendszerek segítségével történik. Gyakorta a kontrollok is „IT függők” még sokszor abban az esetben is, ha maga a kontroll manuálisnak tekinthető.
- ▶ A fentiek értelmében hasonlóan el kell végezni a releváns IT rendszerek vizsgálatát, dokumentálását, és ha olyan kontrollokra támaszkodunk, amelyek IT függők, akkor az IT környezet általános kontroll tesztelését is.

Az IT környezet hatása a fentiekre II.

- ▶ Az IT környezet vizsgálata teljesen hasonló a korábban már vázolt rendszermunkával és teszteléssel.
- ▶ Ebben az esetben azonban gyakran az ún. IT környezet általános kontrolljait vizsgáljuk, hiszen az IT csak a keretet adja a rendszer egészének a működéséhez.
- ▶ IT környezet általános kontrolljai a program változtatási kontroll és a logikai hozzáférés kontroll.

A biztosítók működésének sajátosságai

Jogszabályi előírások

- ▶ Szerteágazó jogi szabályozás:
 - ▶ 2003. évi LX. törvény a biztosítókról és a biztosítási tevékenységről (Bit.)
 - ▶ 2007. évi CLIX. törvény a viszontbiztosítókról
 - ▶ 2009. évi LXII. törvény a kötelező gépjármű-felelősségbiztosításról
 - ▶ 1959. évi IV. törvény a Polgári Törvénykönyvről (Ptk.)
 - ▶ 2000. évi C. törvény a számvitelről (Sztv.)
 - ▶ 192/2000. (XI. 24.) kormányrendelet a biztosítók éves beszámoló készítési és könyvvezetési kötelezettségeinek sajátosságairól
 - ▶ 91/674 EGK irányelv (1991. XII. 16.)
 - ▶ 8/2001. (II.22.) PM rendelet a biztosítástechnikai tartalékok tartalmáról, képzésének és felhasználásának rendjéről
 - ▶ 5/2006. (II. 7.) PM rendelet a biztosítók belső adatszolgáltatásának rendjéről és tartalmáról
 - ▶ 33/2002. (XI. 16.) PM rendelet a befektetési egységekhez kötött életbiztosítások esetén az ügyfeleknek történő tájékoztatás formájáról és tartalmáról
 - ▶ stb.

Mi a biztosítás?

- ▶ A biztosítás a kockázatkezelés egyik módja. A Bit. szerint:

„Bit 4. § A biztosítási tevékenység biztosítási szerződésen, jogszabályon vagy tagsági jogviszonyon alapuló kötelezettségvállalás, amely során a tevékenységet végző megszervezi az azonos vagy hasonló kockázatoknak kitett személyek közösségét (veszélyközösség), matematikai és statisztikai eszközökkel felméri a biztosítható kockázatokat, megállapítja és beszedi a kötelezettségvállalás ellenértékét (díját), meghatározott tartalékokat képez, a létrejött jogviszony alapján a kockázatot átvállalja és teljesíti a szolgáltatásokat.”

Mi a biztosítás? (folyt.)

- ▶ A biztosítás a Ptk. szerint:

„Ptk. 536. § (1) Biztosítási szerződés alapján a biztosító meghatározott jövőbeni esemény (biztosítási esemény) bekövetkeztétől függően bizonyos összegnek megfizetésére vagy más szolgáltatás teljesítésére, a biztosított, illetőleg a másik szerződő fél pedig díj fizetésére kötelezi magát.

(2) A biztosítási esemény lehet különösen:

- a) a szerződésben megállapított károsító esemény;
- b) halál bekövetkezése, meghatározott életkor elérése;
- c) testi sérülést, rokkantságot vagy halált okozó baleset.”

A biztosítások csoportosítása I.

- ▶ A biztosítás tárgya szerint:
 - ▶ Személybiztosítások:
Az egyéneket ért károkat megtérítő élet-, baleset-, és betegség-biztosítások
 - ▶ Vagyonbiztosítások:
A dologi károkat fedező biztosítások

A biztosítások csoportosítása II.

- ▶ A biztosítások kockázati ismérvei alapján:
 - ▶ Életbiztosítások:
 - ▶ Hagyományos:
 - ▶ Egész életre szóló,
 - ▶ Kockázati,
 - ▶ Elérési,
 - ▶ Vegyes,
 - ▶ Járadék biztosítás
 - ▶ Befektetési egységekhez kötött (unit-linked)

A biztosítások csoportosítása III.

- ▶ A biztosítások kockázati ismérvei alapján:
 - ▶ Nem-életbiztosítások:
 - ▶ Baleset
 - ▶ Betegség
 - ▶ Tűz- és elemi károk
 - ▶ Egyéb vagyon
 - ▶ Felelősség (általános, KGFB)
 - ▶ Hitel
 - ▶ Segítségnyújtás
 - ▶ Casco
 - ▶ stb.

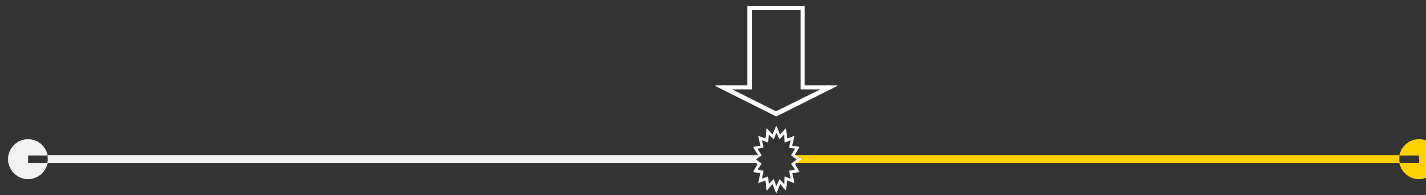
Nettó díjak és díjtartalékok

A biztosítási díjak lehetnek:

- ▶ Folyamatosan felmerülő:
 - Folyamatos díjas biztosítások
- ▶ Kezdetkor felmerülő
 - Egyszeri díjas biztosítások
- ▶ A befolyt díjakból a jövőbeni fizetési kötelezettségekre tartalékot kell képezni

Nettó díjak és díjtartalékok - folytatás

Alapvető életbiztosítási tartalék egyenlet:

Retrospektív formula:

Múltbeli díjak jelenértéke – Múltbeli kifizetések jelenértéke

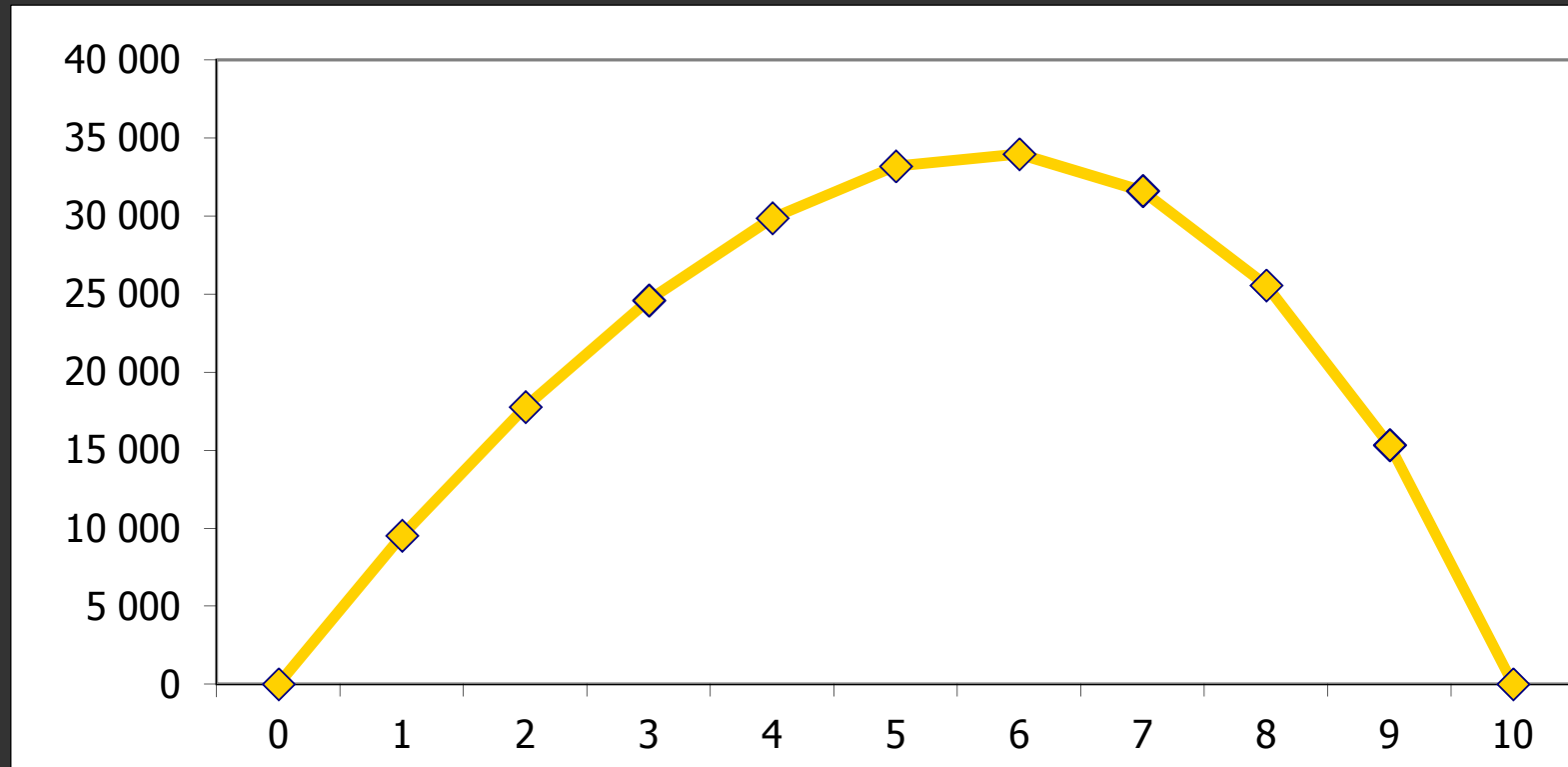
=

Prospektív formula:

Jövőbeni kifizetések jelenértéke – Jövőbeni díjak jelenértéke

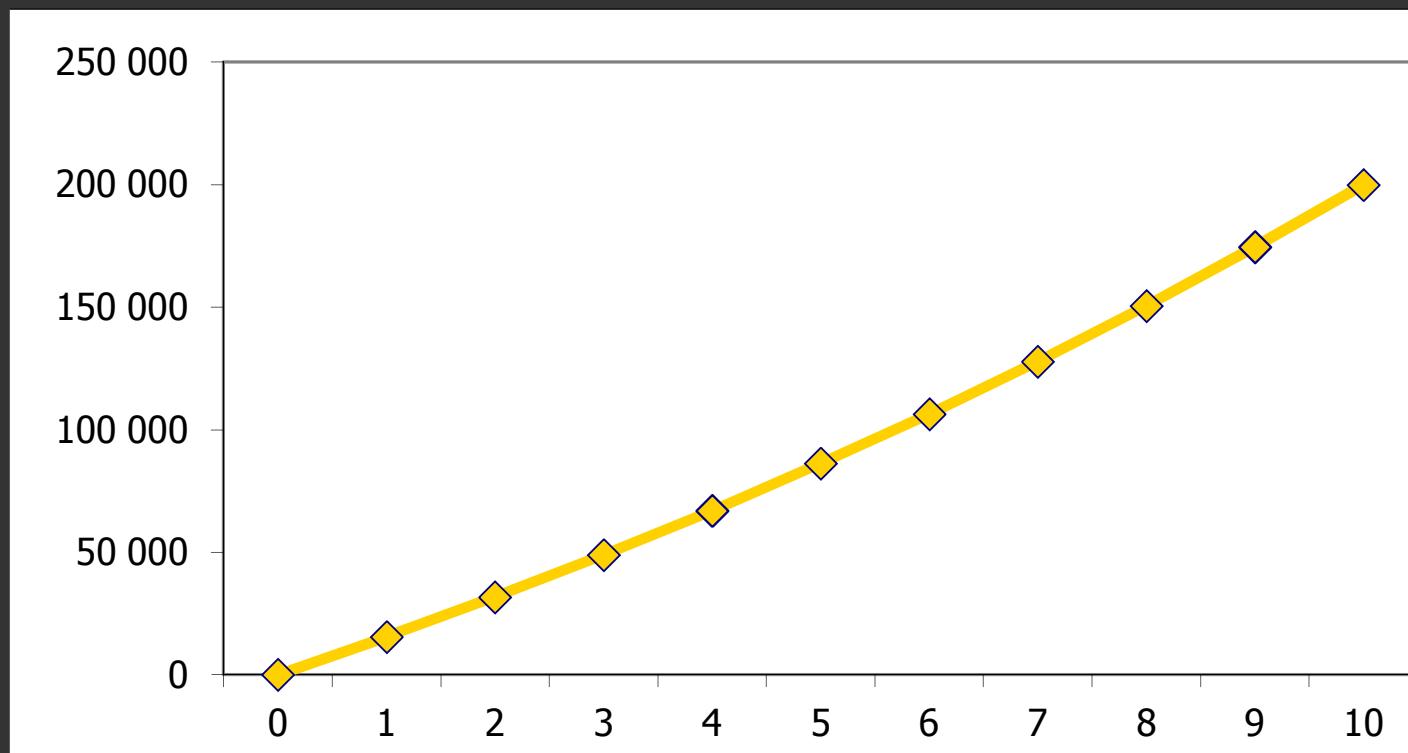
Nettó díjak és díjtartalékok - folytatás

Egy kockázati biztosítás díjtartalékának alakulása folyamatos díjas biztosítás esetén

Nettó díjak és díjtartalékok - folytatás

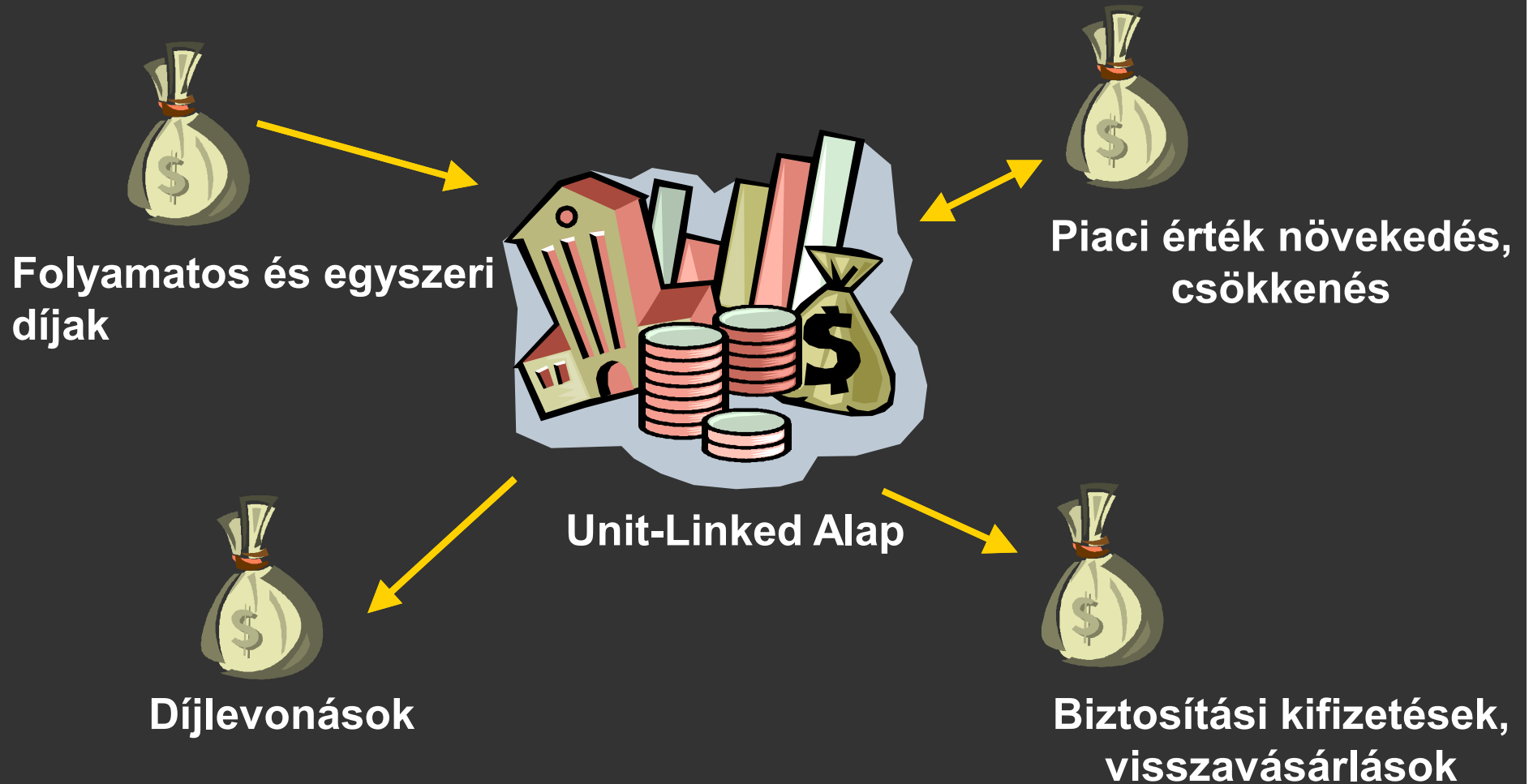
Egy vegyes biztosítás díjtartalékának alakulása folyamatos díjas biztosítás esetén

Unit-linked biztosítások specialitásai

- A biztosítási összegek befektetési egységekben (unitokban) meghatározottak, a befektetési egységek értéke egy meghatározott eszköz (portfólió/alap) értékétől függ.
- A befektetési kockázatokat a kötvénytulajdonos viseli
- A befektetett pénzeszközök az alapok (portfóliók) között változtathatók
- A haláleseti biztosítási összeg nagyobb is lehet mint az alap aktuális értéke

Unit-linked tartalékok

UL és hagyományos termékek összehasonlítása

	Hagyományos	Unit-linked
Befektetési politika	Biztosító	Kötvénytulajdonos
Befektetési kockázat	Biztosító	Kötvénytulajdonos
Eszköz-forrás egyeztetés	Portfólió szinten	Kötvény szinten
Biztosítói profit forrása	Halálozás, kamat, tartalékolási elvek	Halálozás, költségelvonások

A nem-életbiztosítások specialitásai

- ▶ Bizonytalan, hogy bekövetkezik-e a biztosítási esemény
- ▶ Általában 1 éves (12 hónapos) időszakra vonatkozik a biztosítás
- ▶ A fő cél: a kötvénytulajdonost kárpótolni egy előre nem látható káreseményből eredő pénzügyi veszteség miatt

A nem-életbiztosítások csoportjai

- ▶ Betegség, baleset
- ▶ Vagyon, (külső okokból bekövetkező) anyagi károk
Vagyonbiztosításnál a biztosított személye a károsult
- ▶ Felelősség (személyes okokból bekövetkező)
Felelősségbiztosításnál a biztosított személye: a károkozó

A nem-életbiztosítások üzleti működése

Termékjellemzők – KGFB (1)

Kötelező gépjármű-felelősségbiztosítás (KGFB):

- ▶ Kötelező, szabályozott:
 - ▶ A törvény szerinti minimum követelmény, hogy biztosítási fedezetet nyújtson az adott személy által okozott károkból eredő jogszerű fizetési kötelezettségekre

Díjszámítási feltételezések:

- ▶ Kockázati kategóriák
- ▶ Kártörténet (bonus/malus)
- ▶ Biztosítási összeg

Díj: kockázati tényezők

- ▶ Regionális (vidék/város)
- ▶ Vezetési szokások (pl. életkor)
- ▶ Használat (távolság; magán/üzleti használat)

Termékjellemzők – KGFB (2)

Károk, kártartalékok – személyi illetve dologi károk

Dologi károk (gépjármű és felelősség):

- ▶ Általában rövid időn belül kifizetésre kerülnek
- ▶ Drága autók

Személyi sérülései károk:

- ▶ Általában hosszabb ideig tart a kárrendezés
- ▶ Pénzügyi veszteség
- ▶ Halál,

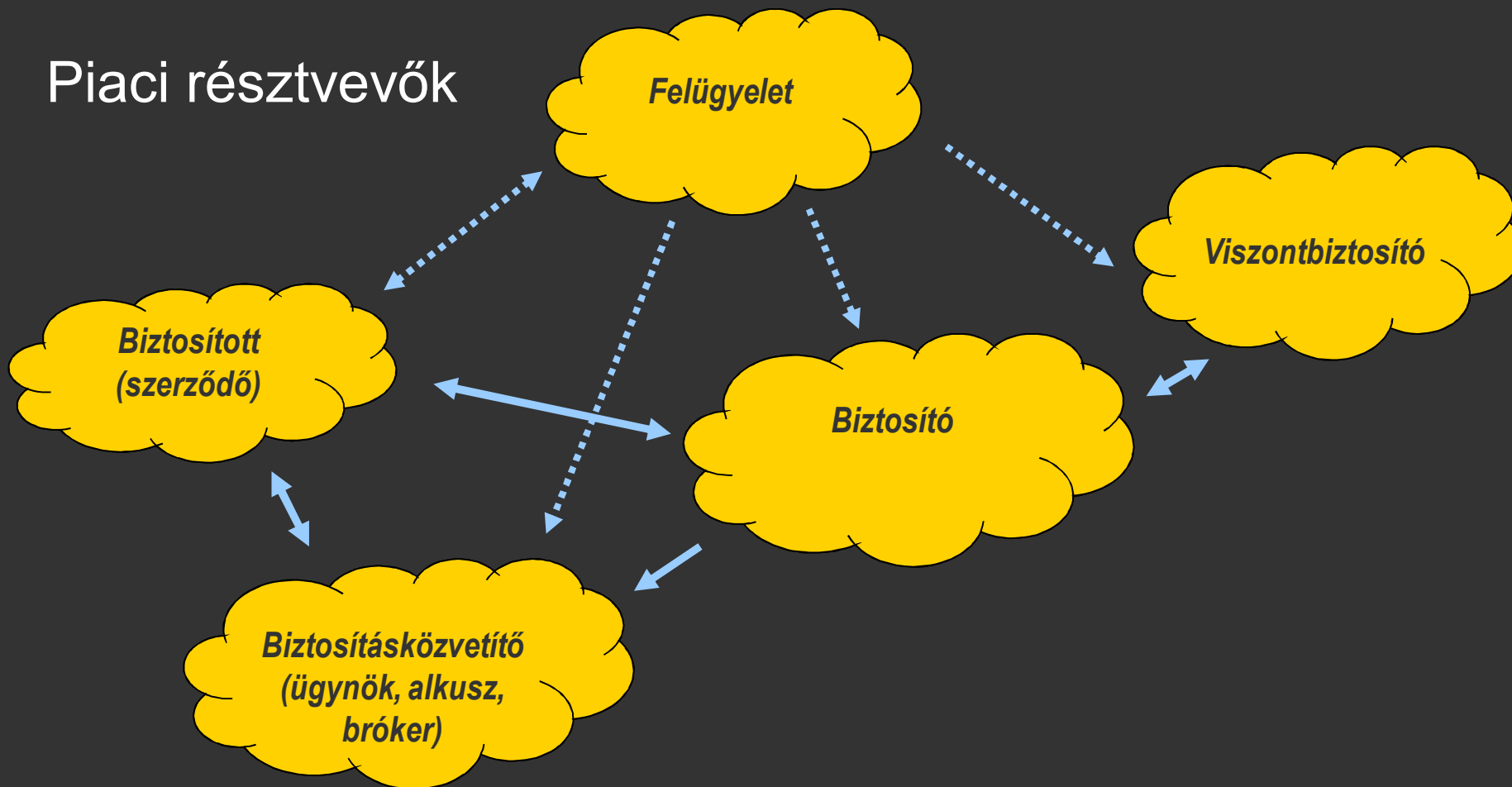
Lényeges kárdátumok:

- bekövetkezés
- bejelentés
- kárrendezés

Járadékok: felelősségi és baleseti

A biztosítási piac

Piaci résztvevők

A biztosítók működésének formái

- ▶ A Biztosítás engedélyköteles tevékenység, működésének formái:
 - ▶ Biztosító részvénytársaság
 - ▶ Biztosító szövetkezet
 - ▶ Biztosító egyesület
 - ▶ Harmadik országbeli vagy másik tagállamban székhellyel rendelkező biztosító magyarországi fióktelepe.

Számviteli specialitások

- ▶ Informatikához (IT) kapcsolódó kérdések
- ▶ Legfontosabb üzleti/számviteli folyamatok
- ▶ Lényeges számlák és kapcsolódó folyamatok
- ▶ Beszámolóhoz kapcsolódó kérdések
- ▶ Biztosítók könyvvizsgálatához kapcsolódó speciális kockázatok
- ▶ Eszköz oldalon a befektetések, forrás oldalon a biztosítástechnikai tartalékok dominanciája a mérlegben

IT kérdések

- ▶ A biztosítási tevékenység erőteljesen függ az IT rendszerektől
- ▶ A különböző IT rendszerek megbízhatósága, az informatikai kontrollok rendkívül fontosak
- ▶ Komplex folyamatok:
 - ▶ Portfólió / Állomány-nyilvántartó rendszer karbantartása
 - ▶ Pénzügyi zárási folyamatok
 - ▶ Tartalék nyilvántartás
 - ▶ Eszköz nyilvántartás

Legfontosabb számviteli folyamatok I.

Díjbevétel elszámolás

- ▶ Kockázatelbírálás
- ▶ Díjkövetelés
- ▶ Meg nem szolgált díjak
- ▶ Díjemelés, indexálás
- ▶ Költségelvonások (unit-linked termékek)
- ▶ Díjvisszatérítések

Jutalékok elszámolása

- ▶ Szerzési jutalékok, lásd később: halasztott szerzési költségek (Deferred Acquisition Costs, DAC)
- ▶ Folyamatos jutalékok
- ▶ Jutalék visszaírások

Legfontosabb számviteli folyamatok II.

Kárelszámolás

- ▶ Fizetett károk
- ▶ Függőkárok → **Tartalékképzés**
- ▶ Bekövetkezett, de be nem jelentett (ún. IBNR) károk → **Tartalékképzés**

Befektetések

- ▶ Beszerzés / értékesítés
- ▶ Befektetések bevételei / ráfordításai
- ▶ Eszközök és források lejáratil összehangolása (ALM)
- ▶ Hozamfelosztás

Legfontosabb számviteli folyamatok III.

Biztosítástechnikai tartalékképzés (Díj-, kár- és egyéb tartalékok)

- ▶ Meg nem szolgált díjak tartaléka
- ▶ Matematikai tartalékok
- ▶ Függőkár tartalékok
- ▶ Eredménytől függő és független díjvisszatérítési tartalék
- ▶ Káringadozási tartalék
- ▶ Egyéb biztosítástechnikai tartalékok (pl. törlési)

Viszontbiztosítási elszámolások

Lényeges számlák és kapcsolódó folyamatok

Lényeges számlák	Folyamatok
Díjkövetelések	Díjbevétel elszámolás
Befektetések és kapcsolódó eredménykimutatás számlák	Befektetések
Viszontbiztosítási (VB) egyenlegek (követelések, kötelezettségek, VB díjak, VB károk)	Viszontbiztosítási elszámolások
Halasztott szerzési költségek (DAC)	Jutalékok elszámolása
Biztosítástechnikai tartalékok és kapcsolódó eredménykimutatás számlák	Biztosítástechnikai tartalékképzés Kárelszámolás
Meg nem szolgáltat díjak	Díjbevétel elszámolás Biztosítástechnikai tartalékképzés
Díjbevétel	Díjbevétel elszámolás
Kárkifizetések és kárrendezési költségek	Kárelszámolás
Jutalékok	Jutalékok elszámolása

Kockázatok és kontrollok

- ▶ Díjbevétel elszámolás
- ▶ Jutalékok elszámolása
- ▶ Kárelszámolás
- ▶ Befektetések
- ▶ Biztosítástechnikai tartalékok képzése
- ▶ Viszontbiztosítási elszámolások

Kockázatok és kontrollok – Példa

Biztosítási kötvényállomány karbantartás

Kockázatok: Az állomány nyilvántartó rendszerben szereplő információk pontatlanok/hiányosak

Kontollok:

- ▶ A biztosítás kötvény változásokról postán értesítik a szerződőt
- ▶ Az állományi adatok egyeztetésre kerülnek a főkönyvhöz
- ▶ A törléseket ellenőrzik
- ▶ A kötvényállományban végrehajtott tranzakciókat ellenőrzik
- ▶ A díj- és kár függőszámlákat rendszeresen kitisztazzák
- ▶ A rendszer automatikusan állítja be a kötvények státuszát a kötvény alapadatoknak megfelelően
- ▶ A rendszer megakadályozza duplikált kötvényszámok létrehozását

Fontosabb számviteli alapelvek

- ▶ Teljesség elve (biztosítási díjak, befektetések bevételei ráfordításai)
- ▶ Óvatosság elve (biztosítástechnikai tartalékok esetén alkalmazott becslések, feltételezések, és ezek rendszeres felülvizsgálata)
- ▶ Következetesség elve (számviteli politikában bekövetkezett változások)
- ▶ Összemérés elve (követelések, kötelezettségek)
- ▶ Szavatoló tőke megfelelés

A biztosítók könyvvizsgálatának specialitásai I.

- ▶ A tranzakciók nagy számából eredő és az üzleti folyamatok komplexitásához kapcsolódó kockázatok
- ▶ Nagyszámú tranzakciók a díjbevétel, jutalék és kárelszámolási folyamatokhoz kapcsolódóan
- ▶ Az IT környezet fontossága
- ▶ A díjnövelés bonyolultsága
- ▶ Összetett jutalékrendszer
- ▶ Ügynökállományban történő folyamatos változások
- ▶ Különböző típusú termékek, különböző jellemzőkkel, illetve új termékek gyakori bevezetése
- ▶ Az eredendő kockázat biztosítók esetében lényegesen magasabb mint a többi iparágban, és ezt az ellenőrzési környezet erősítésével tudja ellensúlyozni a gazdálkodó.

A biztosítók könyvvizsgálatának specialitásai II.

- ▶ Általában sokkal erősebb és kifinomultabb az ellenőrzési környezet: a vállalati szintű (vezetői) ellenőrzés rendkívül fontos:
 - ▶ Belső ellenőrzés
 - ▶ Compliance
 - ▶ Működési és biztosítási kockázatok menedzsmentje
- ▶ Az ügyfél esetleges csődje sokkal nagyobb hatással van a környezetére mint más iparágak esetében
- ▶ Közérdeklődésnek kitett könyvvizsgálat:
 - ▶ Jelentős jogi szabályozottság,
 - ▶ Pénzügyi felügyelet alá tartozó tevékenység: a Bit. Előírásai szerint a könyvvizsgálónak külön kiegészítő jelentést kell készíteni az éves könyvvizsgálat befejezése után, melyet a PSZÁF-nak is meg kell küldeni),
 - ▶ Fogyasztóvédelem, stb

Könyvvizsgáló válasza a kockázatokra

- ▶ Szakértők bevonása:
 - ▶ Aktuárius (biztosításmatematikus) alkalmazása kötelező a biztosítók könyvvizsgálata során a Bit. előírásai alapján.
 - ▶ IT auditorok bevonása az informatikai ellenőrzésekbe
- ▶ Az ellenőrzési környezet jobb és mélyebb megismerése annak érdekében, hogy támaszkodni tudjon rá
- ▶ A könyvvizsgálati Tervezési Hibahatár megállapításának jelentősége:
 - ▶ A tervezés alapja lehet: Saját tőke, Díjbevétel, Adózás előtti eredmény, Mérlegfőösszeg stb. ezek megfelelő kiválasztása lényeges
- ▶ Tranzakciók nagy száma miatt egyedi mintavételek viszonylag kis lefedettséget biztosítanak

Életbiztosítások speciális könyvvizsgálati kockázatai

Az üzleti folyamatok sajátosságaiból eredő kockázatok:

- ▶ Garantált kamat / technikai kamat (kamatkockázat)
- ▶ Eszköz / forrás (ALM) szerkezeti eltérés (újrabefektetési kockázat)
- ▶ Díj és tartalék megfelelés (a biztosítási kockázatokban bekövetkező változásokra adott válaszok)
- ▶ Szerzési költségek elszámolása (közvetlenül vagy elhatárolás és amortizáció)
- ▶ Többlethozam visszatérítés elszámolása

Nem-életbiztosítások speciális könyvvizsgálati kockázatai

Az üzleti folyamatok sajátosságaiból eredő kockázatok:

- ▶ Meg nem szolgált díjak elszámolása (szerződésenként egyedileg vagy közelítő módszerrel)
- ▶ Díj és tartalék megfelelés (a biztosítási kockázatokban bekövetkező változásokra adott válaszok)
- ▶ Szerzési költségek elszámolása (közvetlenül vagy elhatárolás és amortizáció)
- ▶ Viszontbiztosítási elszámolások

Gyakorlati problémák

Számviteli Politikára vonatkozó speciális követelmények a számviteli törvény előírásain túl:

- ▶ az eszközök, források, költségek, ráfordítások, bevételek nem biztosítási tevékenységre és biztosítási tevékenységre (életbiztosítási és nem-életbiztosítási ágra történő elkülönítésének módszere (az elkülönítés belső szabályzata),
- ▶ tartalékok képzésére és felhasználására vonatkozó szabályokat (tartalékolási szabályzat),
- ▶ tartalékok és a szavatoló tőke fedezetéül szolgáló eszközök meglétének ellenőrzési módját,
- ▶ konszolidált) éves beszámoló összeállítására vonatkozó szabályokat (konszolidációs szabályzat),
- ▶ fióktelep-elszámolási szabályzat,
- ▶ szigorú számadású bizonylatok szabályzata,
- ▶ egyéb szolgáltatások elszámolási szabályzata (nyugdíjpénztári vagyonkezelést, jelzáloghitelezés, befektetési szolgáltatás),
- ▶ határidős, opciós és swap ügyletek elszámolási szabályzata.

Gyakorlati problémák – folyt.

Tartalékok megfelelőségének vizsgálata

- ▶ A tartalékolási szabályzat a vonatkozó jogszabályi előírások által támasztott követelményeknek való megfelelése
- ▶ a tartalékképzés megfelelősége a vonatkozó jogszabályi előírásokban foglaltaknak, valamint a biztosító tartalékolási szabályzatának
- ▶ a tartalékok bemutatása, kiemelten a lebonyolítási eredményekre
- ▶ a viszontbiztosítás figyelembe vételének megfelelősége
- ▶ a számítások, felhasznált adatok dokumentálásának megfelelősége
- ▶ A biztosítástechnikai tartalékok eszközfedezetének vizsgálata

További gyakorlati problémák

1. Egyenlegek visszaigazoltatása

- ▶ Ügynökökkel szembeni kötelezettségek, követelések, életbiztosítási kötvénykölcsönök: negatív megerősítés alkalmazhatósága

2. Befektetési tevékenység ellenőrzése

- ▶ Letétkezelői egyeztetések, visszaigazolások
- ▶ Értékelés: saját illetve hagyományos életbiztosítás mögötti befektetések bekerülési áron, unit-linked befektetések piaci értéken
- ▶ Értékvesztés ellenőrzés
- ▶ Tartalékok mögötti befektetések törvényi limitnek történő megfeleltetés

3. JutalékviSSzaírásból eredő követelések

- ▶ Értékvesztés képzés

4. Ügynöki csalások: a kontrollkörnyezet felmérése

5. Függőszámlák ellenőrzése

- ▶ Díj-; kár-; ügyfélfüggő követelések és kötelezettségek

További gyakorlati problémák – folyt.

6. Viszontbiztosítási (VB) egyenlegek ellenőrzése

- ▶ Szerződéshez történő egyeztetés
- ▶ VB elszámoláshoz történő egyeztetés
- ▶ VB hányad elemzés termékenként

7. DAC megtérülés vizsgálat

- ▶ Jövőben befolyó biztosítási díjak fedezetet nyújtanak-e az elhatárolt szerzési költségekre

8. Függőkár-tartalék számítások

- ▶ Az alkalmazott feltételezések ellenőrzése
- ▶ Múltbeli tapasztalatok alapján
- ▶ Káreseményenként megbontva
- ▶ Jogászi nyilatkozatok bekérése

9. Speciális adók: különadó, tűzvédelmi hozzájárulás, kamatadó

10. Kiegészítő melléklet: a rendelet további előírásai

Kérdések

Összegzés

Összegzés

- ▶ A biztosítók jellegzetességéből adódóan a kontroll alapú könyvvizsgálat sokszor az egyetlen hatékony/járható út.
- ▶ A hazai és a nemzetközi könyvvizsgálati standardok megadják a kereteket a kontroll alapú könyvvizsgálathoz
- ▶ Lényeges az üzleti folyamatok megértése és a belső ellenőrzési környezet felmérése
- ▶ Szakértők igénybevétele (aktuárius, IT, adó) elengedhetetlen a könyvvizsgálat során